

Nekroloogid

Aksel Telgmaa (1932–2017)



7. mail lahkus meie hulgast Eesti matemaatikahariduse suurmees professor Aksel Telgmaa.

Aksel Telgmaad tunneb laiem üldsus kui üht meie matemaatikaõpikute põhiautorit, kelle sulest on ilmunud üle 50 kooliraamatu, mille juurde teist samapalju metoodilisi juhendeid, õpetajaraamatuid, töövihikuid. Õppekirjanduse koostajana tegutses Aksel Telgmaa juba alates 1964. aastast. Ta on olnud ligi pool sajandit meie matemaatikaõpikute üheks põhiautoriks ja emakeelse ning oma-meelse õppekirjanduse väljaandmisõiguse eest võitleja.

Matemaatikaõpikute koostamine on siiski vaid üks tahk professor Telgmaa mahukas elutöös. Ligi 40 aastat on ta haridusministeeriumi ainekomisjoni liikme ja pikaajalise juhina suunanud Eesti koolimatemaatika sisuarendust, olnud selle uuendaja ja kaasajastaja. Siinkohal väärib meenutamist, et üldiselt äärmiselt tsentraliseeritud Nõukogudemaal oli Eesti ainus liiduvabariik, kus kehtis sisuliselt oma matemaatikaprogramm. See arendustöö tugines ühelt poolt uuringutele, teisalt aga mujaltoimuva kriitilisele analüüsile. Alates 1966. aastal NSVL Pedagoogika Akadeemias kaitstud väitekirjast on Aksel Telgmaa uurimisobjektiks olnud koolimatemaatika sisu

probleemid: arvu mõiste kujundamine, loogika probleemid, tõenäosusteooria ja statistika õpetamine.

Eesti õpilaste korduv edu rahvusvahelistes tasemeuuringutes (TIMSS, PISA) räägib muuhulgas vaieldamatult ka Eesti koolimatemaatika ning selle arendajate rahvusvahelisest konkurentsivõimest. Selles kontekstis väärib erilist esiletõstmist just professor A. Telgmaa aastakümnete pikkune töö põhikooli matemaatika sisu kujundamisel.

Kolmas suurem tahk Aksel Telgmaa tegevuses on õppejõutöö. Tallinna Pedagoogilise Instituudi (hilisema Pedagoogikaülikooli, praeguse Tallinna Ülikooli) matemaatika kateedrisse asus ta tööle 1965. aastal. Ülikoolis käis ta läbi tee vanemõpetajast professori, kateedrijuhataja ja matemaatika didaktika õppetooli juhatajani. Ta on õpetanud kursusi elementaararvmatemaatikast, matemaatika alustest, matemaatika meetodikast, kõrgemast matemaatikast, juhendanud koolipraktikat ja lõputööde koostamist. Aastal 1997 valiti ta emeriitprofessoriks. Võib julgelt öelda, et ligi pooled tänased matemaatikaõpetajad on Aksel Telgmaa tänulikud õpilased. Professori eruditsioon koos elutarkuse ja väärrikusega tegid temast paljude lemmikõppejõu.

Professor Aksel Telgmaa teeneid Eesti koolimatemaatika ees on Eesti Matemaatika Selts hinnanud prof. Gerhard Rägo medaliga. Tema teeneid vabariigi järjekestvuse hoidmisel tunnustas president Lennart Meri 1998. aastal Valgetähe ordeniga.